

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 16. januar 2019
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Eva Katrine Barnholdt
Sagsnr.: 2018-731-0037
Dok.: 959424

**Forslag
til**

Lov om ændring af straffeloven

(Begrænsning af brugen af samfundstjeneste i sager om vold og skærpeelse af straffniveaue for flugt og medvirken til flugt fra lukkede fængsler og arresthuse)

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1156 af 20. september 2018, som ændret senest ved § 1 lov nr. 1719 af 27. december 2018, foretages følgende ændringer:

1. I § 62, stk. 1, ændres »Såfremt« til: »Findes«, og efter »ikke« udgår: »findes«.

2. I § 124 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Ved fastsættelse af straffen efter stk. 1 eller 2, skal det indgå som en skærpende omstændighed, at den, der flygter eller bistås hermed, er indsat i et lukket fængsel eller arresthus, herunder personer i forvaring.«
Stk. 3-5 bliver herefter stk. 4-6.

3. I § 124, stk. 5, der bliver stk. 6, ændres »stk. 1-3« til: »stk. 1, 2 og 4«.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juni 2019.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Begrænsning af brugen af samfundstjeneste i sager om simpel vold

2.1.1. Gældende ret

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

2.1.3. Den foreslåede ordning

2.2. Begrænsning af brugen af samfundstjeneste i sager om grov vold

2.2.1. Gældende ret

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

2.2.3. Den foreslåede ordning

2.3. Skærpelse af straffen for flugt og medvirken til flugt fra lukkede fængsler og arresthuse

2.3.1. Gældende ret

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser

2.3.3. Den foreslåede ordning

3. Økonomiske konsekvenser for det offentlige

4. Implementeringsmæssige konsekvenser for det offentlige

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

7. Miljømæssige konsekvenser

8. Forholdet til EU-retten

9. Hørte myndigheder og organisationer

10. Sammenfattende skema

1. Indledning

1.1. Begrænsning af brugen af samfundstjeneste i sager om vold

Sager om simpel vold afgøres i dag i mange tilfælde med en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste. Baggrunden er dels den almindelige udvikling i domstolens praksis, hvor samfundstjeneste spiller en stadig større rolle ved valget af sanktion, dels den ændring af reglerne om samfundstjeneste, som blev gennemført med lov nr. 152 af 18. februar 2015 om ændring af straffeloven og lov om straffuldbyrdelse m.v., hvor anvendelsesområdet for samfundstjeneste generelt blev udvidet, herunder i visse sager om simpel vold efter straffelovens § 244.

Den udvidede brug af samfundstjeneste har betydet, at domstolene i de senere år har idømt betingede fængselsstraffe med vilkår om samfundstjeneste også i sager, hvor den tiltalte f.eks. tidligere er dømt for vold, hvor volden er begået over for et særligt værgeløst offer, eller hvor forurettede i sagen er påført ikke ubetydelige skader.

Der er endvidere eksempler på sager, hvor en tiltalt er blevet idømt en betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste i sager om grov vold efter straffelovens § 245.

Anvendelse af samfundstjeneste kan i visse tilfælde være den mest hensigtsmæssige straf, men enhver voldsforbrydelse har et offer, som i mange tilfælde efterlades med både fysiske og psykiske mén.

Det afspejler efter regeringens opfattelse ikke en tilstrækkelig hensyntagen til offeret eller til befolkningens generelle retsfølelse, når der idømmes betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i de sager, som kan betegnes som den grovere ende af simpel vold, eller i sager om grov vold.

Formålet med lovforslaget er derfor at begrænse brugen af betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i sager om simpel vold efter straffelovens § 244, således at sager, hvor tiltalte tidligere er dømt for vold, sager hvor volden er udøvet over for et særligt værgeløst offer, og sager hvor den forurettede er påført ikke ubetydelige skader, som det helt klare udgangspunkt vil skulle afgøres med ubetinget fængsel.

Herudover foreslås det, at brugen af samfundstjeneste i sager om grov vold efter straffelovens § 245 begrænses, så der kun under helt ekstraordinære

omstændigheder vil kunne idømmes en betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste i disse sager.

Den foreslåede lovændring er en udmøntning af aftalen mellem regeringen og Dansk Folkeparti om finansloven for 2019.

1.2. Skærpelse af straffen for flugt og medvirken til flugt fra lukkede fængsler og arresthuse

I de lukkede fængsler og arresthuse anbringes indsatte, som det er nødvendigt at placere i institutioner med en høj sikkerhed i form af ringmur, tv-overvågning mv. og en relativ høj grad af personaletæthed pga. deres farlighed eller flugtrisiko mv.

Det er en alvorlig lovovertrædelse at flygte og hjælpe andre med at flygte fra et lukket fængsel eller arresthus, og en overtrædelse som bør have mærkbare konsekvenser.

Når det lykkes en indsat at flygte, er politiet, kriminalforsorgen og andre myndigheder desuden nødt til at reagere akut for hurtigt at pågribe den pågældende igen og undgå alvorlige følger i form af f.eks. ny kriminalitet. Dette medfører ofte et omfattende brug af ressourcer og mandskab.

I dag er det forudsat, at en person, der flygter fra anholdelse eller fængsling, straffes med 30 dages fængsel i førstegangstilfælde. Der gælder samme strafniveau for den, der f.eks. hjælper en indsat til at flygte.

Det er Justitsministeriets vurdering, at flugter og bistand til flugter fra lukkede fængsler og arresthuse, herunder flugter i forbindelse med transport og ledsagede udgange fra de pågældende typer af institutioner, bør straffes hårdere med henblik på at begrænse antallet af flugter og flugtforsøg. Lovforslaget har derfor til formål at hæve strafniveauet i sådanne sager.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Begrænsning af brugen af samfundstjeneste i sager om simpel vold

2.1.1. Gældende ret

Det følger af straffelovens § 56, stk. 1, at hvis retten finder det upåkrævet, at fængselsstraf kommer til fuldbyrdelse, bestemmes det i dommen, at fuldbyrdelsen udsættes og bortfalder ved udløbet af prøvetiden.

Retten kan efter straffelovens § 57 som vilkår for udsættelsen bestemme, at den dømte i hele prøvetiden eller en del af denne skal undergives tilsyn, ligesom retten kan fastsætte andre vilkår, som findes formålstjenlige (såkaldte særvilkår).

Det følger af straffelovens § 62, stk. 1, at såfremt betinget dom efter reglerne i §§ 56 og 57 ikke findes tilstrækkelig, kan retten, hvis tiltalte findes egnet hertil, afsige betinget dom med vilkår om samfundstjeneste.

Det fremgår af forarbejderne til straffelovens regler om samfundstjeneste (jf. Folketingstidende 1996-1997, tillæg A, side 94, Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, side 1142-1143, og pkt. 3.3 i de almindelige bemærkninger til lov nr. 159 af 28. februar 2012, jf. Folketingstidende 2011-12, A, L 56 som fremsat, side 5), at kerneområdet for anvendelse af samfundstjeneste skulle være berigelseskriminalitet, bortset fra røveri, mens samfundstjeneste burde anvendes med varsomhed ved f.eks. vold, røveri, narkotikakriminalitet og seksualforbrydelser.

Reglerne om samfundstjeneste blev ændret i 2015 med lov nr. 152 af 18. februar 2015 om ændring af straffeloven og lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Formålet med lovændringen var bl.a. at udvide brugen af samfundstjeneste til et bredere felt af kriminalitetsformer, og dermed skulle kriminalitetens art således tillægges mindre betydning ved den samlede vurdering af, om samfundstjeneste bør anvendes i den konkrete sag.

Forud for lovændringen anvendte domstolene allerede forholdsvis ofte samfundstjeneste i sager om simpel vold efter straffelovens § 244, hvis der forud for volden havde været uoverensstemmelser mellem gerningsmanden og forurettede, eller hvis gerningsmanden var ung.

Lovændringen i 2015 byggede derfor videre på den udvikling, som var sket i retspraksis, så anvendelsesområdet for samfundstjeneste i sager om simpel vold også omfatter tilfælde, hvor der ikke har været en forudgående uoverensstemmelse, og hvor gerningsmanden ikke er ung.

Det fremgår således af forarbejderne til lov nr. 152 af 18. februar 2015, jf. Folketingstidende 2014-15 (1. samling), A, L 50 som fremsat, side 19, at udgangspunktet er, at samfundstjeneste kan anvendes over et bredt felt af kriminalitetsformer, og at der dermed ikke er grundlag for fortsat at tale om et kerneområde for anvendelsen af samfundstjeneste.

Det fremgår endvidere, at udvidelsen af brugen af samfundstjeneste på straffelovens område i første række vedrører førstegangsovertrædelser og ikke organiseret eller banderelateret kriminalitet.

Når retten skal vælge mellem samfundstjeneste og ubetinget fængsel, vil retten derfor først og fremmest skulle træffe afgørelse ud fra en samlet vurdering af dels grovheden af den foreliggende kriminalitet som udtrykt ved længden af fængselsstraffen, dels omfanget og alvoren af eventuel tidligere kriminalitet. Når bortses fra røveri, voldtægt, grov vold, grove våbenlovsovertrædelser, grove narkotikaforbrydelser og vidnetrusler mv., vil kriminalitetens art derimod som udgangspunkt ikke som sådan skulle tillægges væsentlig betydning, men der vil fortsat skulle udvises tilbageholdenhed med at anvende samfundstjeneste i tilfælde, hvor der er tale om mere organiseret kriminalitet, eller hvor forurettede er påført betydelige fysiske eller psykiske skader. Det samme gælder som udgangspunkt, hvis kriminaliteten er udøvet over for et særligt værgeløst offer.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Samfundstjeneste kan i nogle sager være et velegnet alternativ til ubetinget fængsel.

Ved vurderingen af, hvilken straf der bør idømmes i en konkret sag, bør bl.a. indgå hensynet til forbrydelsens offer. Ofre for vold efterlades således ofte med psykiske og i nogle tilfælde også fysiske mén. Offeret for en voldsforbrydelse bør derfor også opleve, at samfundet slår hårdt ned på den person, som har begået volden.

Samtidig skal der også tages hensyn til den generelle retsfølelse i samfundet. Grovheden af en begået kriminel handling bør derfor afspejles i den straf, som fastsættes.

Justitsministeriet finder ikke, at det nuværende anvendelsesområde for samfundstjeneste i sager om vold, som blev udvidet ved lov nr. 152 af 18. fe-

bruar 2015 om ændring af straffeloven og lov om fuldbyrdelse af straf m.v., afspejler disse hensyn i tilstrækkelig grad.

Samfundstjeneste ses således i dag anvendt i sager, hvor den tiltalte tidligere er dømt for vold, herunder også flere gange.

Der er i retspraksis eksempler på sager, hvor retten har idømt en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste for overtrædelse af straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 1, hvor den tiltalte tidligere var straffet for vold fem gange, og hvor det aktuelle forhold blev begået i prøvetiden fra den seneste dom for vold.

Endvidere ses samfundstjeneste i flere tilfælde anvendt i sager, hvor volden er udøvet over for børn, herunder også i sager, hvor volden har været udøvet over en længere periode.

Endelig ses der eksempler på sager, hvor der er anvendt betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, selvom den forurettede er påført ikke ubetydelige skader.

Det er Justitsministeriets vurdering, at sager af den ovennævnte karakter er eksempler på sager, hvor hensynet til offeret samt hensynet til retsfølelsen i befolkningen tilsiger, at der som det helt klare udgangspunkt bør idømmes ubetinget fængsel.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at anvendelsesområdet for brugen af samfundstjeneste i sager om simpel vold begrænses, således at flere sager om simpel vold efter straffelovens § 244 fremover vil skulle afgøres med ubetinget fængsel.

Det foreslås således for det første, at der som det helt klare udgangspunkt skal idømmes ubetinget fængselsstraf i sager om overtrædelse af straffelovens § 244, hvor den tiltalte tidligere er straffet for ligesået kriminalitet.

Det foreslås for det andet, at der som det helt klare udgangspunkt skal idømmes ubetinget fængselsstraf i sager om overtrædelse af straffelovens § 244, hvor forurettede er et særligt værgeløst offer.

Endelig foreslås det for det tredje, at der som det helt klare udgangspunkt skal idømmes ubetinget fængselsstraf i sager om overtrædelse af straffe-

lovens § 244, hvor den forurettede er påført ikke ubetydelige fysiske eller psykiske skader.

Forslaget betyder *for det første*, at der fremover kun helt undtagelsesvist vil kunne idømmes betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste, hvis den tiltalte tidligere er straffet for ligeartet kriminalitet.

Ved ligeartet kriminalitet forstås i denne sammenhæng vold eller anden personfarlig kriminalitet.

Der vil således ikke kunne idømmes betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste i sager, hvor den tiltalte tidligere er straffet for vold eller anden personfarlig kriminalitet, uanset om den pågældende på tidspunktet for domsafsigelsen har gode personlige forhold.

Dog vil der helt undtagelsesvist kunne idømmes betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste, hvis den tiltalte var meget ung, da han eller hun begik den ligeartede kriminalitet, og i dag har meget gode personlige forhold.

Det er en forudsætning, at der ikke er andre omstændigheder, som taler imod, at der i den konkrete sag idømmes en betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste.

Den foreslåede ændring har sammenhæng med de principper, der ligger i straffelovens § 247, stk. 1, hvoraf det følger, at hvis nogen af de lovovertrædelser, der er nævnt i straffelovens §§ 244-246, begås af en person, der tidligere er dømt for forsætligt legemsangreb eller for en forbrydelse, der har været forbundet med forsætlig vold, kan straffen forhøjes med indtil det halve. Det skal således ved straffastsættelsen indgå som en skærpende omstændighed, at den tiltalte tidligere er straffet for vold eller anden personfarlig kriminalitet.

Forslaget betyder *for det andet*, at der fremover kun helt undtagelsesvist vil kunne idømmes betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste, hvis volden er begået over for et særligt værgeløst offer.

Der vil således fremover som udgangspunkt ikke kunne idømmes betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste, hvis volden er begået over for børn, personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, ældre personer eller andre, der er ude af stand til at forsvare sig.

I sager om vold mod særligt værgeløse ofre vil der med lovforslaget derfor fremover som det helt klare udgangspunkt skulle fastsættes en ubetinget fængselsstraf.

Betinget dom med vilkår om samfundstjeneste vil dog undtagelsesvist kunne anvendes i sager om vold mod særligt værgeløse ofre, hvor der er tale om vold af begrænset karakter, og hvor volden er f.eks. begået over for et barn af en forælder, som reagerer i afmagt.

Det er en forudsætning, at der ikke er andre omstændigheder, som taler imod, at der i den konkrete sag idømmes en betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste.

Det bemærkes, at det følger af den gældende bestemmelse i straffelovens § 81, nr. 11, at det ved straffens fastsættelse i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed, hvis gerningsmanden har udnyttet forurettedes værgeløse stilling. Bestemmelsen i straffelovens § 81, nr. 11, tager navnlig sigte på kriminalitet, som begås over for udsatte persongrupper, f.eks. børn, personer med handicap og ældre personer.

Endelig indebærer forslaget *for det tredje*, at der fremover kun helt undtagelsesvist vil kunne idømmes betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste, hvis den forurettede har fået ikke ubetydelige fysiske eller psykiske skader som følge af den udøvede vold.

Ved ikke ubetydelig skade forstås i denne sammenhæng, at den skade, som forurettede er påført som følge af volden, har nødvendiggjort lægelig behandling af et vist omfang eller medført længere tids gener, sygeleje eller uarbejdsdygtighed.

Ved lægelig behandling af et vist omfang forstås bl.a. gipsbehandling, operation og syning eller limning af større sår.

Lægelig behandling i et vist omfang omfatter i denne forbindelse også behandling ved f.eks. en psykolog som følge af psykiske skader, ligesom det omfatter behandling ved en tandlæge som følge af tandskader.

Uden for begrebet ikke ubetydelige skader falder derimod bl.a. hævelser, buler, blå øjne, blå mærker, forstuvninger af fingre eller tæer samt overfla-

diske rifter og mindre sår, der kan behandles med plaster eller syning med få sting.

I sager om vold, hvor forurettede er påført ikke ubetydelige skader, vil der således fremover som det helt klare udgangspunkt skulle fastsættes en ubetinget fængselsstraf.

2.2. Begrænsning af brugen af samfundstjeneste i sager om grov vold

2.2.1. Gældende ret

Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 152 af 18. februar 2015, jf. Folketingstidende 2014-15 (1. samling), A, L 50 som fremsat, side 19, at når bortses fra bl.a. grov vold vil kriminalitetens art som udgangspunkt ikke som sådan skulle tillægges væsentlig betydning ved valget mellem ubetinget fængsel og betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste.

Det følger heraf, at overtrædelse af straffelovens § 245 om grov vold som udgangspunkt skal straffes med ubetinget fængsel.

Højesteret har efterfølgende udtalt, at udgangspunktet ved grov vold er ubetinget fængsel, og at betinget dom med vilkår om samfundstjeneste kun vil kunne anvendes, hvis særlige grunde efter en konkret vurdering af omstændighederne i den enkelte sag taler for det. Højesteret har i den forbindelse udtalt, at der navnlig vil være grund til at overveje samfundstjeneste i tilfælde, hvor der fastsættes en kortere frihedsstraf, hvor den tiltalte er ung og ustraffet samt har gode personlige forhold, hvor volden er udøvet som en spontan reaktion på en forudgående uoverensstemmelse med forurettede, og hvor volden kun har medført begrænset skade, jf. UfR.2018.507.H og UfR.2018.512.H.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Det er Justitsministeriets vurdering, at gerningsindholdet i straffelovens § 245 i sig selv har en karakter, som gør, at udgangspunktet om ubetinget fængsel kun kan fraviges, hvis der foreligger helt ekstraordinære omstændigheder.

Justitsministeriet finder således, at hensynet til offeret og den generelle retsfølelse tilsiger, at betinget dom med vilkår om samfundstjeneste som det helt klare udgangspunkt ikke skal anvendes i sager om grov vold.

Det er derfor Justitsministeriets vurdering, at der er behov for en yderligere begrænsning af anvendelsesområdet for samfundstjeneste i sager om grov vold.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at anvendelsesområdet for samfundstjeneste i sager om grov vold begrænses, så samfundstjeneste kun under helt ekstraordinære omstændigheder kan anvendes i sager om grov vold.

Det betyder, at der i mindre grad end i dag skal lægges vægt på de omstændigheder, som Højesteret, jf. ovenfor under punkt 2.2.2, hidtil har tillagt betydning.

Det vil sige, at det fremover ikke i sig selv vil være tilstrækkeligt for anvendelse af samfundstjeneste i sager om grov vold, at der er tale om en kortere frihedsstraf, at tiltalte er ung og ustraffet samt har gode personlige forhold, at volden er udøvet som en spontan reaktion på en forudgående uoverensstemmelse med forurettede, og at volden har medført begrænsede skader.

Derimod vil der eksempelvis helt undtagelsesvist kunne anvendes betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i f.eks. en sag, hvor der er tale om en kortere frihedsstraf, og den tiltalte er meget ung og ustraffet og har særdeles gode personlige forhold, og hvor volden, som har medført begrænsede skader, er begået i en oprørt sindstilstand, der er fremkaldt af forurettede eller personer med tilknytning til denne ved et uretmæssigt angreb eller en grov fornærmelse, jf. den almindelige bestemmelse om formildende omstændigheder i straffelovens § 82, nr. 5.

Det er en forudsætning, at der ikke er andre omstændigheder, som taler imod, at der i den konkrete sag idømmes en betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste.

2.3. Skærpelse af straffen for flugt og medvirken til flugt fra lukkede fængsler og arresthuse

2.3.1. Gældende ret

2.3.1.1. Det følger af straffelovens § 124, stk. 1, 1. pkt., at den, der flygter som anholdt eller fængslet, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Udover at flygte selv er det strafbart at befri en anholdt, fængslet eller tvangsanbragt person samt at tilskynde eller hjælpe en sådan person til at undvige eller holde den undvegne skjult, jf. straffelovens § 124, stk. 2.

Man kan således straffes for f.eks. at tilskynde en indsat til at flygte og for at hjælpe ved at holde personen skjult efter flugten.

Af straffelovens § 124, stk. 5, fremgår det, at stk. 1 og 2 også gælder i andre tilfælde af frihedsberøvelse, herunder i forhold til personer i forvaring der som udgangspunkt er anbragt i lukket fængsel.

Udtrykket »flygter« dækker over, at den pågældende aktivt unddrager sig den frihedsberøvelse, som vedkommende er underlagt i anledning af en mistanke om et strafbart forhold eller afsoning, jf. bemærkningerne til § 124, stk. 1, jf. herved Folketingstidende 2001-02, tillæg A, side 3321.

Bestemmelsen i stk. 1 omfatter således f.eks. indsatte, der flygter fra lukkede fængsler eller arresthuse. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at det også gælder dem, der i forbindelse med transport eller under ledsaget udgang undviger fra transporten eller den ledsagende fængselsfunktionær. Bestemmelsen gælder også for personer, der er anholdt af politiet.

Varetægtsfængslede, der er surrogatanbragt, eller indsatte, der er anbragt f.eks. i et åbent fængsel, anses for flygtede, hvis de forlader anbringelsesstedet uden tilladelse, jf. herved Folketingstidende 2001-02, tillæg A, side 3321.

Personer, der er varetægtsfængslet efter udlændingelovens § 35 eller frihedsberøvet efter udlændingelovens § 36, hvor formålet med fængslingen ofte er, at vedkommende hurtigt og effektivt skal kunne udsendes af landet, er derimod ikke omfattet af reglerne om straf for flugt, jf. straffelovens § 124, stk. 1, 2. pkt. Det skyldes, at en udsendelse af landet ikke bør forsinkes af, at man skal gennemføre en straffesag og eventuel afsoning.

Det bemærkes desuden, at indsatte, der udebliver fra et fængselsophold efter en uledsaget udgang, ikke er omfattet af straffelovens § 124, stk. 1.

Straffelovens § 124, stk. 2, dækker dog – i modsætning til § 124, stk. 1 – også tilfælde, hvor der ikke er tale om bistand til flugt, men f.eks. bistand til udeblivelse fra frihedsberøvelse i forbindelse med uledsaget udgang.

2.3.1.2. Strafferammen for overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 1 og 2, om flugt og bistand til flugt er bøde eller fængsel indtil 2 år.

Ved strafudmålingen forudsættes det i bemærkningerne til indførelsen af straffelovens § 124, stk. 1, at en overtrædelse i førstegangstilfælde som udgangspunkt straffes med ubetinget fængsel i 30 dage, jf. herved Folketingstidende 2001-02, tillæg A, side 3322. I bemærkningerne er det fremhævet, at det skal anses som en skærpende omstændighed, hvis der f.eks. er tale om, at flere flygter i forening, eller hvis flugten har været nøje planlagt.

Strafniveauet er vejledende og kan fraviges af domstolene i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.

Det fremgår også af bemærkningerne, at hvis en flugt har fundet sted under anvendelse af vold eller trussel om vold mod fængselspersonale mv. eller mod andre end offentligt ansatte, er der ofte grundlag for også at straffe for overtrædelse af andre bestemmelser i straffeloven. Det drejer sig om straffelovens § 119, stk. 1, om vold eller trussel om vold mod offentligt ansatte, voldsbestemmelserne i straffelovens §§ 244-246 eller for trusler efter straffelovens § 266. Der skal i så fald straffes i sammenstød, dvs. der skal straffes efter alle de overtrådte bestemmelser, herunder også for overtrædelse af § 124, stk. 1 og 2, jf. herved Folketingstidende 2001-02, tillæg A, side 3322.

2.3.1.3. Det bemærkes, at der ud over straf i medfør af straffeloven, også gælder regler om, at kriminalforsorgen skal ikende indsatte, der flygter eller undviger, en disciplinærstraf.

Indsatte, der forsøger at flygte eller på anden måde undvige fra fængslerne mv., f.eks. ved ikke at vende tilbage efter en uledsaget udgang, skal som udgangspunkt ikendes en disciplinærstraf af kriminalforsorgen i medfør af reglerne i straffuldbyrdelseslovens kapitel 11 om disciplinærstraffe mv.

Ved fastsættelsen af strafniveauet i straffelovens § 124, stk. 1, er der taget hensyn til, at vedkommende for samme flugt eller flugtforsøg ofte allerede kan være ikendt en disciplinærstraf, jf. straffuldbyrdelseslovens § 67, nr. 2.

At der er ikendt en disciplinærstraf, indebærer således ikke, at der skal ske en fravigelse af straffniveaueet i nedadgående retning.

Hvis en indsat flygter eller forsøger at flygte fra et fængsel mv., vil det i øvrigt kunne få betydning for spørgsmålet om udgangskarantæne mv., eventuel overførsel til lukket fængsel, udelukkelse fra fællesskab eller senere prøveløsladelse.

2.3.1.4. Et lukket fængsel er kendetegnet ved, at de indsattes tilstedeværelse søges sikret ved ringmur, tv-overvågning mv., låste døre og en relativ høj grad af personaletæthed. I et arresthus sikres den indsattes tilstedeværelse i det væsentlige som i et (lille) lukket fængsel.

I de lukkede fængsler og arresthuse sidder de indsatte, som det er nødvendigt at placere i institutioner med høj sikkerhed. I de lukkede fængsler afsone således dømte, der har begået grov kriminalitet og fået lange fængselsstraffe, eller kriminelle, som skal afsone under skærpede vilkår for at undgå overgreb på f.eks. personale, jf. herved nærmere straffuldbyrdeslovens § 22. Afsoning i lukket fængsel kan også ske af hensyn til indsatsen mod radikaliserings og ekstremisme. I lukket fængsel sidder desuden personer, der har fået domme til forvaring, fordi de antages at frembyde nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed.

I de lukkede fængsler og arresthusene anbringes derudover personer, hvor der er risiko for flugt eller unddragelse fra retsforfølgning, jf. straffuldbyrdeslovens § 22, stk. 4, og retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1. Det kan f.eks. være udlændinge, der er udvist, eller som skal udleveres til retsforfølgning i andre lande. Når der er tale om udlændinge uden tilknytning til Danmark, er der ofte øget risiko for flugt og for, at myndighederne ikke kan pågribe de pågældende igen, hvis de flygter.

Derudover placeres der i arresthusene varetægtsarrestanter, der afventer en strafferetlig afgørelse, og hvor der f.eks. er risiko for ny lovovertrædelse, eller som ikke skal være på fri fod af hensyn til efterforskningen, jf. herved nærmere retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2 og 3. Formålet med varetægtsfængslingen risikerer at være forspildt, når en person flygter fra et arresthus.

2.3.2. *Justitsministeriets overvejelser*

Det er en alvorlig forbrydelse at flygte eller hjælpe andre med at flygte fra et lukket fængsel eller arresthus, og en overtrædelse bør have mærkbare konsekvenser.

Når det lykkes en indsat at flygte, er politiet, kriminalforsorgen og andre myndigheder desuden nødt til at reagere akut for hurtigt at pågribe den pågældende igen og undgå alvorlige følger i form af f.eks. ny kriminalitet. Dette medfører ofte en omfattende brug af ressourcer og mandskab.

Det er på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at straffen for at flygte eller bistå en anden med flugt fra et lukket fængsel eller arresthus bør hæves markant. Det bør således ved strafudmålingen indgå som en skærpende omstændighed, hvis der er tale om en flugt fra lukkede fængsler eller arresthuse.

Justitsministeriet finder derimod ikke, at der er grundlag for at hæve straffniveaet for flugt fra åbne fængsler, institutioner mv. eller fra anholdelse, da den form for flugt generelt ikke indebærer samme risiko for alvorlige følger.

Det bemærkes, at det er Justitsministeriets vurdering, at det fortsat skal være muligt hurtigt – ud over straf efter straffeloven § 124 – at kunne reagere med disciplinærstraffe over for indsatte i tilfælde af flugt eller flugtforsøg. På den baggrund er der ved den foreslåede forhøjelse af straffniveaet taget hensyn til, at den pågældende for samme flugt eller flugtforsøg ofte kan være ikendt en disciplinærstraf, jf. straffuldbyrdelseslovens § 67, nr. 2. En ikendt disciplinærstraf skal således, som det også er tilfældet i dag, ikke indebære en fravigelse af straffniveaet i nedadgående retning.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes et nyt stk. 3 i straffelovens § 124, hvorefter det ved fastsættelse af straffen for flugt og bistand til flugt, jf. straffelovens § 124, stk. 1 og 2, skal indgå som en skærpende omstændighed, at den, der flygter eller bistås med at flygte, er indsat i et lukket fængsel eller arresthus.

Det forudsættes, at sådanne overtrædelser af § 124, stk. 1 eller 2, i første gangstilfælde som udgangspunkt skal medføre fire måneders ubetinget fængselsstraf. Der vil således være tale om en firedobling af straffen i forhold til det gældende udgangspunkt.

Det forudsættes også, at der sker en betydelig skærpelse i flergangstilfælde, og at der i andengangstilfælde som udgangspunkt vil skulle fastsættes en straf på seks måneders fængsel.

Det bemærkes, at det som udgangspunkt er alle, der er indsat i et lukket fængsel eller arresthus, der vil blive omfattet af strafskærpelsen, uanset om vedkommende er varetægtsfængslet eller udstår fængselsstraf eller forvaring. Strafskærpelsen vil også omfatte tilfælde, hvor indsatte i lukkede fængsler eller arresthuse i forbindelse med transport eller ledsagede udgange flygter eller forsøger at flygte. Bestemmelsen vil dog ikke gælde anholdte, der endnu ikke er blevet fremstillet for en dommer og dermed ikke kan anses for fængslet, selvom vedkommende måtte sidde i et arresthus.

Den foreslåede strafskærpelse vil også gælde for personer, der befrier en person, der er indsat i et lukket fængsel eller arresthus, eller f.eks. tilskynder til flugt eller hjælper med en flugt, herunder hvis de holder en person skjult, efter vedkommende er flygtet fra fængslet. Strafskærpelsen skal således gælde alle de former for adfærd, der er omfattet af § 124, stk. 2, for så vidt angår tilfælde, hvor den pågældende, der bistås, er indsat i et lukket fængsel eller arresthus, og der er tale om bistand til flugt.

Det bemærkes, at straffniveauet er vejledende og kan fraviges af domstolene i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder.

Det fremhæves, at det fortsat bør være en skærpene omstændighed, hvis flugten har været nøje planlagt, eller den er foretaget af flere i forening.

Det kan efter omstændighederne anses for en formildende omstændighed, at personen, der flygter, selv vender tilbage til institutionen igen hurtigt efter flugten. Det kan også anses for formildende i henhold til stk. 2, hvis den indsatte, der tilskyndes til flugt, ikke forsøger at flygte. Det bemærkes også, at det ikke skal anses for en formildende omstændighed, at der ved flugten ikke anvendes vold eller våben.

3. Økonomiske konsekvenser for det offentlige

Begrænsningen af brugen af samfundstjeneste i sager om vold forventes ikke at ville medføre merudgifter af betydning for politiet, anklagemyndigheden eller domstolene til behandling af straffesager, idet det forudsættes, at de pågældende sager vil blive ført uafhængigt heraf.

Begrænsningen vil medføre merudgifter for kriminalforsorgen, idet det må forventes, at den samlede idømte strafmasse vil blive forøget.

Det er Justitsministeriets vurdering, at ordningen vil medføre merudgifter for kriminalforsorgen på 7 mio. kr. i 2019 samt 11 mio. kr. årligt fra 2020 og frem.

For så vidt angår skærpelse af straffen for flugt og medvirken til flugt fra lukkede fængsler og arresthuse, er det vurderingen, at lovændringen vil medføre begrænsede merudgifter på kriminalforsorgens område. Merudgifterne vil blive afholdt inden for Justitsministeriets eksisterende økonomiske rammer.

4. Implementeringsmæssige konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget forventes ikke at have implementeringskonsekvenser for det offentlige.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer

Lovforslaget har i perioden fra den .. til den .. været i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre og Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Politiforbundet, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Regioner, Det Kriminalpræventive Råd, Faggruppen af Socialrådgivere i Kriminalforsorgen, Foreningen af Socialchefer, Fængselsforbundet, HK-Landsklub-

ben for Kriminalforsorgen, Inspektørforeningen i Kriminalforsorgen, Institut for Menneskerettigheder, KL, Kriminalforsorgsforeningen, Landsforeningen KRIM og Retspolitisk Forening.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslaget vurderes at have økonomiske konsekvenser for kriminalforsorgen. Der er med finanslovsaftalen for 2019 afsat 7 mio. kr. i 2019 og 11 mio. kr. årligt i 2020 og fremfter til at afholde merudgifterne for kriminalforsorgen.
Implementeringsmæssige konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten		
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering / Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	JA	NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det følger af straffelovens § 62, stk. 1, at såfremt betinget dom efter reglerne i straffelovens §§ 56 og 57 ikke findes tilstrækkelig, kan retten, hvis tiltalte findes egnet hertil, afsige betinget dom med vilkår om samfundstjeneste.

Reglerne om samfundstjeneste er senest blevet ændret i 2015 med lov nr. 152 af 18. februar 2015 om ændring af straffeloven og lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 152 af 18. februar 2015, jf. Folketingstidende 2014-15 (1. samling), A, L 50 som fremsat, side 19, at udgangspunktet er, at samfundstjeneste kan anvendes over et bredt felt af kriminalitetsformer, og at der dermed ikke er grundlag for fortsat at tale om et kerneområde for anvendelsen af samfundstjeneste.

Det fremgår endvidere, at udvidelsen af brugen af samfundstjeneste på straffelovens område i første række vedrører førstegangsovertrædelser og ikke organiseret eller banderelateret kriminalitet.

Når retten skal vælge mellem samfundstjeneste og ubetinget fængsel, vil retten derfor først og fremmest skulle træffe afgørelse ud fra en samlet vurdering af dels grovheden af den foreliggende kriminalitet som udtrykt ved længden af fængselsstraffen, dels omfanget og alvoren af eventuel tidligere kriminalitet. Når bortses fra røveri, voldtægt, grov vold, grove våbenlovsovertrædelser, grove narkotikaforbrydelser og vidnetrusler mv., vil kriminalitetens art derimod som udgangspunkt ikke som sådan skulle tillægges væsentlig betydning, men der vil fortsat skulle udvises tilbageholdenhed med at anvende samfundstjeneste i tilfælde, hvor der er tale om mere organiseret kriminalitet, eller hvor forurettede er påført betydelige fysiske eller psykiske skader. Det samme gælder som udgangspunkt, hvis kriminaliteten er udøvet over for et særligt værgeløst offer.

For så vidt angår sager om simpel vold, jf. straffelovens § 244, følger det således af ovenstående, at kriminalitetens art som udgangspunkt ikke skal

tillægges væsentlig betydning ved rettens valg mellem samfundstjeneste og ubetinget fængsel.

Det følger samtidig, at i sager om grov vold, jf. straffelovens § 245, skal kriminalitetens art derimod tillægges betydning. Højesteret har således udtalt, at udgangspunktet ved grov vold er ubetinget fængsel, og at betinget dom med vilkår om samfundstjeneste kun vil kunne anvendes, hvis særlige grunde efter en konkret vurdering af omstændighederne i den enkelte sag taler for det. Højesteret har i den forbindelse udtalt, at der navnlig vil være grund til at overveje spørgsmålet i tilfælde, hvor der fastsættes en kortere frihedsstraf, hvor den tiltalte er ung og ustraffet samt har gode personlige forhold, hvor volden er udøvet som en spontan reaktion på en forudgående uoverensstemmelse med forurettede, og hvor volden kun har medført begrænset skade, jf. Højesterets afgørelser i UfR.2018.507.H og UfR.2018.512.H.

Det foreslås at ændre ”Såfremt” til ”Findes” i straffelovens § 62, stk. 1. Det foreslås endvidere, at ordet ”findes” udgår.

Der er alene tale om sproglige ændringer af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer for anvendelse af samfundstjeneste i sager om simpel vold efter straffelovens § 244 og i sager om grov vold efter straffelovens § 245.

Med ændringen er det forudsat, at en del af de sager om vold, som i dag afgøres med betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, fremover som det helt klare udgangspunkt vil skulle afgøres med ubetinget fængsel.

For så vidt angår sager om simpel vold, jf. straffelovens § 244, foreslås det således for det første, at der som det helt klare udgangspunkt skal idømmes ubetinget fængsel i sager om overtrædelse af straffelovens § 244, hvor den tiltalte tidligere er straffet for ligeartet kriminalitet.

Det foreslås for det andet, at der som det helt klare udgangspunkt skal idømmes ubetinget fængsel i sager om overtrædelse af straffelovens § 244, hvor volden er udøvet over for et særligt værgeløst offer.

Endelig foreslås det for det tredje, at der som det helt klare udgangspunkt skal idømmes ubetinget fængsel i sager om overtrædelse af straffelovens § 244, hvor den forurettede i sagen er påført ikke ubetydelige fysiske eller psykiske skader.

Forslaget betyder *for det første*, at der fremover kun helt undtagelsesvist vil kunne idømmes betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste, hvis den tiltalte i sagen tidligere er straffet for ligeartet kriminalitet.

Ved ligeartet kriminalitet forstås i denne sammenhæng vold eller anden personfarlig kriminalitet.

Personfarlig kriminalitet forstås i denne sammenhæng som overtrædelse (og forsøg på overtrædelse) af bestemmelser omfattet af straffelovens kapitel 25 om forbrydelser mod liv og legeme, kapitel 26 om forbrydelse mod den personlige frihed, § 119 om vold og trusler mod en person i offentlig tjeneste eller hverv, § 123 om vidnetrusler, § 180 om ildspåsættelse under skærpende omstændigheder, seksualforbrydelser omfattet af §§ 216-225, § 266 om trusler, § 281 om afpresning og § 288 om røveri.

Det skal således ved straffastsættelsen indgå som en skærpende omstændighed, at den tiltalte tidligere er dømt for vold eller anden personfarlig kriminalitet.

Ændringen er en skærpelse i forhold til i dag, hvor betinget dom med vilkår om samfundstjeneste navnlig anvendes ved førstegangsovertrædelser, men dog også i relativt høj grad ses anvendt i praksis i sager om vold i gentagelsestilfælde.

Der vil derfor fremover som det helt klare udgangspunkt ikke kunne idømmes betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste i tilfælde, hvor den tiltalte tidligere er straffet for vold eller anden personfarlig kriminalitet, uanset om den pågældende på tidspunktet for domsafsigelsen har gode personlige forhold.

Der vil således som udgangspunkt ikke kunne anvendes samfundstjeneste i et tilfælde, hvor den tiltalte inden for fem år er straffet for vold eller anden personfarlig kriminalitet, uanset om den pågældende i dag måtte have meget gode personlige forhold i form af f.eks. job og familie.

Der vil dog undtagelsesvist kunne idømmes betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste i et tilfælde, hvor det tidligere begåede forhold ligger længere tilbage, og hvis tiltalte på daværende tidspunkt var meget ung og i dag har meget gode personlige forhold.

Det er en forudsætning, at der ikke er andre omstændigheder, som taler imod, at der i den konkrete sag idømmes en betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste.

Der vil eksempelvis kunne idømmes en betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste i en sag om simpel vold, hvor den tiltalte seks år tidligere – hvor den pågældende var 17 år – er straffet for vold, men hvor den tiltalte nu har meget gode personlige forhold, og hvor den aktuelle vold har medført begrænsede skader.

Den foreslåede ændring har sammenhæng med de principper, der ligger i straffelovens § 247, stk. 1, hvoraf det følger, at hvis nogen af de lovovertrædelser, der er nævnt i straffelovens §§ 244-246, begås af en person, der tidligere er dømt for forsætligt legemsangreb eller for en forbrydelse, der har været forbundet med forsætlig vold, kan straffen forhøjes med indtil det halve.

Forslaget betyder *for det andet*, at der fremover kun helt undtagelsesvist vil kunne idømmes betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste, hvis volden er begået over for et særligt værgeløst offer.

Der vil således fremover som det helt klare udgangspunkt ikke kunne idømmes betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste, hvis volden er begået over for børn, personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, ældre personer eller andre, der er ude af stand til at forsvare sig.

Det forudsættes med den foreslåede ændring, at udgangspunktet i forhold til i dag, hvor der alene skal udvises tilbageholdenhed med anvendelse af samfundstjeneste i sager om vold mod særligt værgeløse ofre, skærpes.

Der er ikke tilsigtet nogen ændring af hvilke personer, der skal anses som særligt værgeløse ofre i forhold til gældende ret.

I sager om vold mod særligt værgeløse ofre vil der derfor fremover som det helt klare udgangspunkt skulle fastsættes en ubetinget fængselsstraf.

Der vil således som udgangspunkt ikke kunne idømmes betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste i en sag, hvor f.eks. en forælder over en periode har slået sit barn, også selvom den pågældende er ustraffet og i øvrigt har gode personlige forhold.

Betinget dom med vilkår om samfundstjeneste vil dog undtagelsesvist kunne anvendes i sager om vold mod særligt værgeløse ofre, hvor der er tale om vold af begrænset karakter, og hvor volden er begået i f.eks. afmagt.

Det er en forudsætning, at der ikke er andre omstændigheder, som taler imod, at der i den konkrete sag idømmes en betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste.

Der vil eksempelvis kunne idømmes en betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste i en sag om simpel vold, hvor en forælder, som har meget gode personlige forhold, i ren afmagt slår sit barn med flad hånd.

Det bemærkes, at det følger af den gældende bestemmelse i straffelovens § 81, nr. 11, at det ved straffens fastsættelse i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed, hvis gerningsmanden har udnyttet forurettedes værgeløse stilling.

Bestemmelsen i straffelovens § 81, nr. 11, tager således navnlig sigte på kriminalitet, som begås over for udsatte persongrupper, f.eks. børn, personer med handicap og ældre personer.

Endelig indebærer forslaget *for det tredje*, at der fremover kun helt undtagelsesvist vil kunne idømmes betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste, hvis den forurettede har fået ikke ubetydelige fysiske eller psykiske skader som følge af den udøvede vold.

Ændringen er en skærpelse i forhold til i dag, hvor der skal udvises tilbageholdenhed ved at idømme betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste, hvis forurettede er påført betydelige skader.

Ved ikke ubetydelig skade forstås i denne sammenhæng, at den skade, som forurettede er påført som følge af volden, har nødvendiggjort lægelig behandling af et vist omfang, eller har medført længere tids gener, sygeleje eller uarbejdsdygtighed.

Ved lægelig behandling af et vist omfang forstås bl.a. gipsbehandling, operation og syning eller limning af større sår.

Lægelig behandling i et vist omfang omfatter i denne forbindelse også behandling ved f.eks. en psykolog som følge af psykiske skader, ligesom det omfatter behandling ved en tandlæge som følge af tandskader.

Ved vurderingen af, om en skade har nødvendiggjort lægelig behandling af et vist omfang, er det afgørende, om skaden har sådan en karakter, at den i almindelighed nødvendiggør behandling. Det er i den forbindelse ikke afgørende, om den forurettede faktisk har modtaget behandling.

Det forhold, at en forurettet vælger at søge lægelig behandling, vil således ikke i sig selv indebære, at den forurettede anses for at være påført ikke ubetydelige skader.

Uden for begrebet ikke ubetydelige skader falder bl.a. hævelser, buler, blå øjne, blå mærker, forstuvninger af fingre eller tær samt overfladiske rifter og mindre sår, der kan behandles med plaster eller syning med få sting.

I sager om vold, hvor forurettede er påført ikke ubetydelige skader, vil der således fremover som det helt klare udgangspunkt skulle fastsættes en betinget fængselsstraf.

Der vil således eksempelvis som udgangspunkt ikke kunne idømmes betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste i en sag, hvor den tiltalte nikker forurettede en skalle, så næsen brækker og skal opereres, eller hvor den tiltalte slår den forurettede flere gange i ansigtet, så forurettede får en syningspåkrævende flænge og en knækket tand.

Der vil derimod – ligesom i dag – kunne idømmes betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste, hvis forurettede er påført begrænsede skader. Det ville eksempelvis kunne være i et tilfælde, hvor den tiltalte slår forurettede, så forurettede får et blåt øje eller en hævelse.

Det er en forudsætning, at der ikke er andre omstændigheder, som taler imod, at der i den konkrete sag idømmes en betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste.

For så vidt angår sager om *grov vold*, jf. straffelovens § 245, forudsættes det, at der fremover som det helt klare udgangspunkt ikke ville kunne anvendes betinget dom med vilkår om samfundstjeneste.

Anvendelsesområdet for samfundstjeneste i sager om grov vold foreslås begrænset, så samfundstjeneste kun under helt ekstraordinære omstændigheder kan anvendes i sager om grov vold.

Det betyder, at der i mindre grad end i dag skal lægges vægt på de omstændigheder, som Højesteret, jf. ovenfor, hidtil har tillagt betydning.

Det vil sige, at det fremover ikke i sig selv vil være tilstrækkeligt for anvendelse af samfundstjeneste i sager om grov vold, at der er tale om en kortere frihedsstraf, at tiltalte er ung og ustraffet samt har gode personlige forhold, at volden er udøvet som en spontan reaktion på en forudgående uoverensstemmelse med forurettede, og at volden har medført begrænsede skader.

Dog vil der eksempelvis helt undtagelsesvist kunne anvendes betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, hvis der foreligger helt ekstraordinære omstændigheder, hvilket f.eks. kan være tilfældet i en sag, hvor der er tale om en kortere frihedsstraf, og den tiltalte er meget ung og ustraffet og har særdeles gode personlige forhold, og hvor volden, som har medført begrænsede skader, er begået i en oprørt sindstilstand, der er fremkaldt af forurettede eller personer med tilknytning til denne ved et uretmæssigt angreb eller en grov fornærmelse, jf. den almindelige bestemmelse om formildende omstændigheder i straffelovens § 82, nr. 5.

Det er en forudsætning, at der ikke er andre omstændigheder, som taler imod, at der i den konkrete sag idømmes en betinget fængselsstraf med vilkår om samfundstjeneste.

Til nr. 2

Det følger af straffelovens § 124, stk. 1, 1. pkt., at den, der flygter som anholdt eller fængslet, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Udtrykket »flygter« dækker ifølge bemærkningerne til § 124, stk. 1, jf. her ved Folketingstidende 2001-02, tillæg A, side 3321, over, at den pågældende aktivt unddrager sig den frihedsberøvelse, som vedkommende er underlagt i anledning af en mistanke om et strafbart forhold eller afsoning.

Bestemmelsen omfatter således f.eks. personer, der er anholdt af politiet, og indsatte, der flygter fra lukkede fængsler eller arresthuse. Bestemmelsen gælder også for dem, der i forbindelse med transport eller under ledsaget udgang undviger fra transporten eller fra de ledsagende fængselsbetjente. Indsatte, der udebliver fra fængslet efter en uledsaget udgang, er derimod ikke omfattet af straffelovens § 124.

Varetægtsfængslede, der er surrogatanbragt, eller indsatte, der er anbragt f.eks. i et åbent fængsel, anses for flygtede, hvis de forlader anbringelsesstedet uden tilladelse.

Det følger af straffelovens § 124, stk. 2, at på samme måde straffes den, der befrier en anholdt, fængslet eller tvangsanbragt person, såvel som den, der tilskynder eller hjælper en sådan person til at undvige eller holde den undvegne skjult, jf. straffelovens § 124, stk. 2. Man kan således også straffes for f.eks. at tilskynde en indsat til at flygte og for at hjælpe ved at holde personen skjult efter flugten.

Straffelovens § 124, stk. 2, dækker – i modsætning til § 124, stk. 1 – også tilfælde, hvor der ikke er tale om flugt, men f.eks. unddragelse af den fortsatte frihedsberøvelse i forbindelse med udeblivelse efter uledsaget udgang.

Strafferammen for overtrædelse af straffelovens § 124, stk. 1 og 2, er bøde eller fængsel indtil 2 år.

Af bemærkningerne til stk. 1, jf. herved Folketingstidende, tillæg A, side 3322, fremgår det, at det ved strafudmålingen forudsættes som et udgangspunkt, at en overtrædelse i førstegangstilfælde straffes med ubetinget fængsel i 30 dage. Det fremgår også, at det skal anses som en skærpene omstændighed, hvis der f.eks. er tale om, at flere flygter i forening, eller hvis flugten har været nøje planlagt.

Det foreslås, at der indsættes et nyt *stk. 3* i straffelovens § 124, hvoraf fremgår, at det ved fastsættelse af straffen efter stk. 1 eller 2 skal indgå som en skærpene omstændighed, at den, der flygter eller bistås hermed, er indsat i et lukket fængsel eller arresthus.

Det forudsættes, at overtrædelse af § 124, stk. 1 eller 2, i førstegangstilfælde som udgangspunkt skal medføre fire måneders ubetinget fængselsstraf. Der vil således være tale om en firedobling af straffen i forhold til de gældende udgangspunkt.

Det forudsættes også, at der sker en betydelig skærpelse i flergangstilfælde, og at der i andengangstilfælde som udgangspunkt vil skulle fastsættes en straf på seks måneders fængsel.

Fastsættelsen af straffen vil i øvrigt fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det

angivne strafniveau vil kunne fraviges i opad- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Det bemærkes i den forbindelse også, at det fortsat skal anses som en skærpende omstændighed, hvis der f.eks. er tale om, at flere flygter i forening, eller hvis flugten har været nøje planlagt.

Det kan efter omstændighederne anses for en formildende omstændighed, at personen, der flygter, selv vender tilbage til institutionen igen hurtigt efter flugten. Det bemærkes også, at det ikke skal anses for en formildende omstændighed, at der ved flugten ikke anvendes vold eller våben.

Det bemærkes endvidere, at der ved den foreslåede forhøjelse af strafniveauet for så vidt angår stk. 1, er taget hensyn til, at en person for samme flugt eller flugtforsøg kan være ikendt en disciplinærstraf, jf. straffuldbrydelseslovens § 67, nr. 2. En ikendt disciplinærstraf skal således fortsat ikke indebære en fravigelse af strafniveauet i nedadgående retning.

Alle indsatte, der er indsat i et arresthus eller lukket fængsel, og omfattet af straffelovens § 124, stk. 1, 1. pkt., vil blive omfattet af den foreslåede § 124, stk. 3. Forvaringsdømte, der er indsat i et arresthus eller lukket fængsel, vil også blive omfattet. Undtaget fra bestemmelsen er personer varetægtsfængslet efter udlændingelovens § 35 eller frihedsberøvede efter udlændingelovens § 36, jf. § 124, stk. 1, 2. pkt.

En person må anses for »indsat« fra det tidspunkt, hvor afsoningen er iværksat, jf. straffuldbrydelseslovens § 8, for så vidt angår afsonere, og på det tidspunkt, hvor retten træffer afgørelse om, at der skal ske varetægtsfængsling for så vidt angår varetægtsarrestanter, jf. retsplejelovens § 762, der sker i et arresthus, jf. retsplejelovens § 770, stk. 2, 1. pkt.

Bestemmelsen vil ikke gælde anholdte, der endnu ikke er blevet fremstillet for en dommer og dermed ikke er varetægtsfængslet, selvom vedkommende måtte sidde i et arresthus. Bestemmelsen vil heller ikke gælde for personer, der er varetægtsfængslet in absentia i f.eks. et hospital, jf. retsplejelovens § 764, stk. 2. Den vil heller ikke gælde personer, der er varetægtsfængslet i surrogat uden for arresthuse og lukkede fængsler (såkaldt varetægtssurrogat), jf. retsplejelovens § 765.

Begrebet »arresthus« omfatter kriminalforsorgens arresthuse i Danmark fordelt over hele landet. Herudover er der Københavns Fængsler (Vestre Fængsel, Politigården mv.) samt arrestafdelinger i nogle af de åbne og lukkede fængsler. Omfattet af begrebet »lukket fængsel« er de lukkede fængsler, der for tiden er Herstedvester Fængsel, Nyborg Fængsel, Ringe Fængsel, Enner Mark Fængsel, Storstrøm Fængsel og Nykøbing Fængsel samt en række lukkede fængselsafdelinger i de åbne fængsler.

Begrebet »flygter« skal fortolkes i overensstemmelse med begrebet i § 124, stk. 1, således at det gælder flugt fra selve fængslet og arresthuset samt tilfælde, hvor indsatte undviger i forbindelse med transport eller under ledsaget udgang undviger fra det medfølgende personale.

Begrebet »bistås« skal forstås som de former for adfærd, der er nævnt i § 124, stk. 2. Det er dog alene bistand, som gives i forbindelse med flugt, og hvor den pågældende, der bistås, er indsat i et lukket fængsel eller arresthus, som vil blive omfattet af stk. 3.

Strafskærpelsen skal således alene gælde for tilfælde, hvor den indsatte flygter, som det skal forstås i straffelovens § 124, stk. 1, og ikke f.eks. hvor en person, der holdes skjult, har unddraget sig fortsat frihedsberøvelse i et lukket fængsel i forbindelse med udeblivelse efter en uledsaget udgang. Bistand, der f.eks. gives i form af tilskyndelse til at flygte eller efter flugt ved at holde den undvegne skjult, er således omfattet af strafskærpelsen i det foreslåede stk. 3.

Det bemærkes, at indførelse af den nye bestemmelse i straffelovens § 124, stk. 3, vil medføre, at de gældende stk. 3-5 bliver til stk. 4-6.

Til nr. 3

Det foreslås, at straffelovens § 124, stk. 5, der bliver stk. 6, ændres, således at det kommer til at fremgå, at bestemmelserne i stk. 1, 2 og 4, gælder for de omhandlede frihedsberøvede personer i stk. 5, der bliver stk. 6.

Ændringen er en konsekvens af, at der foreslås indsat et nyt stykke (stk. 3) i straffelovens § 124, jf. herved lovforslagets § 1, nr. 2, således at de gældende bestemmelser i § 124, stk. 1-3, fortsat vil komme til at få anvendelse for de frihedsberøvede, der er nævnt i stk. 5, der bliver stk. 6.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juni 2019.

Loven finder anvendelse på lovovertrædelser, der er begået efter lovens ikrafttræden.

Til § 3

Den foreslåede bestemmelse vedrører lovens territoriale gyldighed og fastslår, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Færøerne har pr. 1. marts 2010 overtaget lovgivningskompetencen på det strafferetlige område. For Grønland gælder en særlig kriminallov. Der er derfor ikke foreslået hjemmel til at sætte lovforslaget i kraft for Færøerne og Grønland.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	§ 1 I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1156 af 20. september 2018, foretages følgende ændringer:
§ 62. Såfremt betinget dom efter reglerne i §§ 56 og 57 ikke findes tilstrækkelig, kan retten, hvis tiltalte findes egnet hertil, afsige betinget dom med vilkår om samfundstjeneste. <i>Stk. 2-3. ---</i>	1. I § 62, <i>stk. 1</i> , ændres ”Såfremt” til: ”Findes”, og efter ”ikke” udgår: ”findes”.
§ 124. <i>Stk. 1-4. ---</i> <i>Stk. 5.</i> Bestemmelserne i stk. 1-3 gælder også i forhold til 1) personer i forvaring,	2. I § 124 indsættes efter <i>stk. 2</i> som nyt stykke: » <i>Stk. 3.</i> Ved fastsættelse af straffen efter <i>stk. 1</i> eller <i>2</i> , skal det indgå

<p>2) personer, der i stedet for varetægtsfængsel er frihedsberøvet i institution m.v., eller er varetægtsfængslet efter udlændingelovens § 35 b</p> <p>3) personer, der i medfør af § 74 a er frihedsberøvet i institution m.v.,</p> <p>4) personer, der i forbindelse med fuldbyrdelse af straf uden for arresthuse og fængsler, jf. stk. 1, er frihedsberøvet på bopælen under intensiv overvågning og kontrol efter straffuldbyrdelseslovens kapitel 13 a eller 13 b eller i institution m.v., og</p> <p>5) personer, der afsøner fængselsstraf under udstationering fra fængsel eller arresthus.</p>	<p>som en skærpende omstændighed, at den, der flygter eller bistås hermed, er indsat i et lukket fængsel eller arresthus, herunder personer i forvaring.«</p> <p>Stk. 3-5 bliver herefter stk. 4-6.</p> <p>3. I § 124, stk. 5, der bliver stk. 6, ændres »stk. 1-3« til »stk. 1, 2 og 4«.</p>
	<p style="text-align: center;">§ 2</p> <p>Loven træder i kraft den 1. juni 2019.</p> <p style="text-align: center;">§ 3</p> <p>Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.</p>